ARREST VAN HET HOF
VAN 26 JUNI 1975 [1]

Ulrich Horst
tegen Bundesknappschaft
(verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Bundessozialgericht)

Zaak 6-75

Samenvatting

Sociale zekerheid — Migrerende werknemers — Algerije — Pensioenen — Vaststelling — Vóór 19 januari 1965 vervulde verzekeringstijdvakken — Inaanmerkingneming

(Verordening nr. 109/65 van de Raad, art. 16, lid 2)

Voor zover noodzakelijk voor het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkeringen, moeten de vóór 19 januari 1965 in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken bij de vaststelling van pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk van titel III van verordening nr. 3 ook dan in aanmerking worden genomen, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage van na dat tijdstip dateren.

In de zaak 6-75

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Bundessozialgericht (Ve Senat), in het aldaar aanhangig geding tussen

ULRICH HORST, te Hannover-Buchholz,

en

1 — Procestaal: Duits.

BUNDESKNAPPSCHAFT, te Bochum,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van het tweede en derde hoofdstuk (van titel III) en artikel 8 van verordening nr. 3 van de Raad inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, J. Mertens de Wilmars en A. J. Mackenzie Stuart, Kamerpresidenten, A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen en A. O'Keeffe (rapporteur), Rechters,

Advocaat-Generaal: G. Reischl
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de verwijzingsbeschikking en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Bij beschikking van 4 december 1974 verzocht het Bundessozialgericht (Ve Senat) het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

a) Moeten pensioenaanspraken uit hoofde van bijdragen die vóór 19 januari 1965 in Algerije door een Duitser zijn betaald aan de Caisse autonome de retraite et de prévoyance des mines d'Algérie, bij de vaststelling van pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) van verordening (EEG) nr. 3 ook dan in aanmerking worden genomen, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvraag van de thans in de Bondsrepubliek Duitsland wonende verzekerde van na dat tijdstip dateren;

b) Zijn de door de nationale wettelijke regeling van een Lid-Staat voorgeschreven toerekening en aanpassing van aanspraken en sociale uitkeringen voor verzekeringstijdvakken, vervuld in een inmiddels zelfstandig geworden gebied van die Staat, op grond van het beginsel van gelijke behandeling, vervat in artikel 8 van verordening nr. 3, ook van toepassing op alle onderdanen van een andere Lid-Staat, die in één der andere Lid-Staten woonachtig zijn.

Aan de beschikking van het Bundessozialgericht liggen de volgende feiten ten grondslag:

Verzoeker in het hoofdgeding (na te noemen verzoeker), een in Duitsland wonende Duitse ingenieur, geboren op 14 juni 1908, verzocht de Bundesknappschaft te Hannover op 21 maart 1960 om toekenning van een „Knappschaftsrente" wegens invaliditeit en, voor het geval deze hem niet mocht worden toegekend, op 13 januari 1962 om een „Bergmannsrente" wegens verminderde geschiktheid voor het beroep van mijnwerker, ingetreden in december 1961.

Op 5 april 1967 heeft de Bundesknappschaft verzoekers recht op een „Bergmannsrente" in rechte erkend en hem deze bij besluit van 17 mei 1967 toegekend met terugwerkende kracht tot 1 januari 1962. Zij weigerde echter bij de berekening van het pensioen de door verzoeker in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in aanmerking te nemen. Verzoeker was namelijk van 1 juli 1960 tot 31 juli 1962 als palynoloog in dienst van de Algerijnse staatsoliemaatschappij S. N. Repal, waarvan het hoofdkantoor gevestigd was te Parijs, en wel tot eind juni 1962 in Algerije en vervolgens tot eind juli 1962 op het hoofdkantoor te Parijs. Over het tijdvak 1 juli 1960 tot 30 juni 1962 was voor hem pensioenpremie betaald bij de Caisse autonome de retraite et de prévoyance des mines d'Algérie.

Op 6 april 1967 vroeg verzoeker verweerster in het hoofdgeding (na te noemen verweerster) bij de vaststelling van zijn pensioen uit hoofde van de Duitse pensioenverzekering in overeenstemming met de verordeningen (EEG) nrs. 3 en 4 de in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in aanmerking te nemen. Verweerster verzocht daarop de Caisse autonome nationale de la sécurité dans les mines te Parijs de in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken over te nemen; genoemde Caisse weigerde dit evenwel, op grond dat verzoeker niet behoorde tot de categorie personen, bedoeld in de Franse wet nr. 64-1330 van 26 december 1964.

Bij besluit van 9 december 1969 weigerde nu ook verweerster bedoelde Algerijnse verzekeringstijdvakken in aanmerking te nemen, overwegende dat, waar Algerije op 1 juli 1962 onafhankelijk was geworden, de verordeningen nrs. 3 en 4 op dit land niet meer van toepassing waren sedert de schrapping van Algerije, op 19 januari 1965, als één der landen waarvoor zij golden, dat tussen de Bondsrepubliek en Algerije geen bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid bestond en geen enkele overeenkomst was gesloten met betrekking tot in Algerije verworven pensioenrechten. Verzoekers klacht van 15 december 1969, inhoudende dat het hier om Franse en niet om Algerijnse verzekeringstijdvakken ging, dat hij in ieder geval pensioenrechten had verworven tot en met 19 januari 1965, werd afgewezen bij besluit van 26 januari 1970.

Verzoeker ging in beroep bij het Sozialgericht te Hannover, dat bij vonnis van 3 maart 1971 de beide besluiten van verweerster vernietigde en haar veroordeelde om verzoekers pensioen te verhogen naar evenredigheid van de in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken, op grond dat dit Franse tijdvakken waren.

Op aanvraag van verzoeker van 1 april 1970 besloot verweerster op 29 juni 1971 de „Bergmannsrente" om te zetten in een „Knappschaftsrente" wegens algehele invaliditeit, ingetreden in juli 1971, doch wederom zonder het tijdvak 1 juli 1960 tot 31 juli 1962 in aanmerking te nemen.

In door verweerster ingesteld hoger beroep vernietigde het Landessozialgericht Niedersachsen bij arrest van 27 oktober 1971 het vonnis van het Sozialgericht, hoofdzakelijk op de navolgende gronden:

— bij verordening nr. 3 is geen gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid ingesteld, dat de begunstigde slechts één enkele aanspraak zou toekennen, doch integendeel zijn afzonderlijke verzekeringsstelsels blijven

voortbestaan, die afzonderlijke aanspraken doen ontstaan tegen autonome instellingen;
— alleen de verzekeringstijdvakken vervuld vóór het intreden van het verzekerde voorval (december 1961) moeten in aanmerking worden genomen;
— het verzekeringstijdvak is geen „Frans" tijdvak, daar de instelling die de bijdragen heeft ontvangen, een Algerijnse instelling is. Weliswaar is het verzekerde voorval vóór 18 januari 1965 ingetreden, doch het recht op uitkering is eerst nadien erkend;
— het verzekerde voorval bestaande in volledige arbeidsongeschiktheid, dateert eerst van na 18 januari 1965.

In „revisie" stelde verzoeker dat de Caisse autonome de retraite et de prévoyance des mines d'Algérie tot 1 juli 1962 een Franse instelling was en dat het schrappen zonder meer van Algerije uit het toepassingsgebied van de verordeningen nrs. 3 en 4 slechts gevolgen kon hebben voor verzekeringstijdvakken die na 18 januari 1965 in Algerije waren vervuld.

Daarentegen betoogde verweerster dat artikel 1, sub p), van verordening nr. 3 haar een eigen interpretatie verbood.

Het Bundessozialgericht overwoog dat het verzekerde voorval, bestaande in verminderde geschiktheid voor het beroep van mijnwerker, was ingetreden op een tijdstip waarop Algerije nog deel uitmaakte van Frankrijk en bijgevolg van de EEG, terwijl daarentegen het verzekerde voorval van algehele invaliditeit en de daarop betrekking hebbende pensioenaanvrage dateerden van na 19 januari 1965. Uit 's Hofs arrest van 10 oktober 1973 (Fiege, zaak 110-73, Jurispr. 1973, blz. 1001), waarin voor recht werd verklaard dat bijlage A van verordening nr. 3, oude redactie, van de Franse organen eerbiediging verlangt van door een migrerend werknemer vóór 19 januari 1965 in Algerije verworven rechten, wordt niet duidelijk of hiertoe ook verwachtingen moeten worden gerekend.

Wordt de eerste vraag bevestigend beantwoord, dan behoeft volgens het Bundessozialgericht niet op de tweede vraag te worden ingegaan. Een bevestigend antwoord op de tweede vraag zou betekenen dat verzoeker er recht op heeft dat de Algerijnse bijdragen door het Duitse orgaan in aanmerking worden genomen, zodra de Franse wetgever, in overeenstemming met 's Hofs arrest, de toerekening en aanpassing van aanspraken en sociale uitkeringen voor in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken zou uitbreiden tot de binnen de Gemeenschap woonachtige onderdanen van een andere Lid-Staat.

De verwijzingsbeschikking van het Bundessozialgericht, Ve Senat, is op 22 januari 1975 ingeschreven ter griffie van het Hof.

Overeenkomstig artikel 20 van het protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door verweerster in het hoofdgeding en de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

a) Opmerkingen van de Commissie

De *Commissie* merkt in de eerste plaats op dat het geschil uitsluitend betrekking heeft op de vraag of het door verzoeker in Algerije vervulde verzekeringstijdvak van 24 maanden bij een eventuele samentelling van de verzekeringstijdvakken in aanmerking moet worden genomen.

De vragen van het Bundessozialgericht betreffen verzoekers pensioen wegens algehele invaliditeit; de berekening van het pensioen wegens verminderde arbeidsge-

schiktheid vormt immers geen bijzonder probleem, daar de betaling der bijdragen, het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage dateren van vóór 19 januari 1965, en het voor het intreden van het verzekerde voorval (december 1961) vervulde verzekeringstijdvak derhalve bij de berekening van het pensioen in aanmerking moet worden genomen.

Ofschoon de Commissie zich niet behoeft uit te spreken over het belang van verzoeker bij de gevraagde vaststelling, dat slechts, „in abstracto" door de verwijzende rechter is erkend, wil zij er niettemin op wijzen dat samentelling van verzekeringstijdvakken haar zin verliest wanneer de verkrijging van het recht op uitkering reeds zonder die samentelling door het nationale recht wordt gewaarborgd.

Ten aanzien van de eerste vraag

Anders dan het Bundessozialgericht meent, verschilt de vraag of in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in aanmerking kunnen of moeten worden genomen voor het verkrijgen van een recht op uitkering in een andere Lid-Staat, van die waarover het Hof zich in de zaak 110-73 heeft uitgesproken, namelijk of de Franse organen uit dergelijke verzekeringstijdvakken voortvloeiende aanspraken moeten eerbiedigen. Immers, zou bij voorbeeld een Lid-Staat de Gemeenschap verlaten en weigeren de aanspraken van migrerende werknemers te eerbiedigen en zou voorts geen enkele andere Lid-Staat de verplichtingen van eerstbedoelde Staat overnemen, dan zouden de Lid-Staten desondanks niet ontslagen zijn van de verplichting bij de samentelling der pensioentijdvakken rekening te houden met de in de uitgetreden Lid-Staat vervulde verzekeringstijdvakken. Artikel 27 van verordening nr. 3 stelt de samentelling van verzekeringstijdvakken uitsluitend afhankelijk van de voorwaarde dat de verzekerde onderworpen was aan de wettelijke regeling van twee of meer Lid-Staten.

Wat het in hun bijlagen omschreven toepassingsgebied van de verordeningen nrs. 3 en 4 betreft, is Algerije bij verordening nr. 109/65 van de Raad per 19 januari 1965 en behoudens de vóór 1 augustus 1965 verkregen rechten geschrapt als onderdeel van het Franse grondgebied.

Men kan derhalve drie tijdvakken onderscheiden:

1) Het tijdvak tot en met 30 juni 1962: wanneer de voordien in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken — die overeenkomstig de Franse wetgeving Franse tijdvakken zijn — noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een geldige aanspraak op uitkering tegenover het orgaan van een andere Lid-Staat, moeten zij dus automatisch in aanmerking worden genomen, mits slechts de desbetreffende bijdragen zijn betaald. Het tijdstip waarop het verzekerde voorval zich heeft voorgedaan of de aanvraag is ingediend, doet dan niet ter zake.

2) Het tijdvak 1 juli 1962 tot 18 januari 1965, waarin Algerije — ondanks het feit dat het onafhankelijk was geworden en niet meer tot de Gemeenschap behoorde — bleef vallen onder het ruimtelijk toepassingsgebied van verordening nr. 3, en waarin de bepalingen dezer verordening volledig van toepassing bleven op de onderdanen der Lid-Staten en de instellingen der Gemeenschap. Elke meer beperkte uitlegging zou inbreuk maken op het beginsel van de rechtszekerheid en, waar overgangsbepalingen met eventueel afwijkende maatregelen ontbreken, moet men voor deze periode dus tot dezelfde conclusie komen als voor die tot 1 juli 1962.

3) Het tijdvak 19 januari 1965 tot 31 juli 1965: sedert eerstgenoemde datum behoorde Algerije niet meer tot het toepassingsgebied van verordening nr. 3, doch ingevolge de overgangsregeling van artikel 16, lid 2, van verordening nr. 109/65, had dit tot 1 augustus 1965 geen invloed op verworven rechten. Met toepassing van de internationaal erkende

beginselen van sociale zekerheid, op grond waarvan verwachtingen worden gelijkgesteld met verworven rechten in enge zin (zie bij voorbeeld artikel 22, lid 2, van de Convention internationale du travail, nr. 48 sur la conservation des droits à pension des migrants van 1935) en in overeenstemming met 's Hofs rechtspraak (arrest van 15 juli 1964, Van der Veen, zaak 100-63, Jurispr. 1964, blz. 1167), moet worden aangenomen dat verworven rechten in de zin van verordening nr. 109/65 niet slechts rechtssituaties omvatten waaruit door het intreden van het verzekerde voorval reeds een recht op uitkering is ontstaan doch ook verwachtingen die hun ontstaan danken aan de betaling van bijdragen en die evenzeer bescherming verdienen.

De eerste vraag moet dus bevestigend worden beantwoord, zelfs wanneer men zich aansluit bij het standpunt van het Bundessozialgericht, dat in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken slechts in aanmerking kunnen worden genomen indien er tegenover de Franse organen een recht op uitkering bestaat. Nu het Hof van Justitie heeft beslist dat bijlage A van verordening nr. 3, oude redactie, van de Franse organen de eerbiediging verlangt van de door een migrerend werknemer vóór 19 januari 1965 in Algerije verworven rechten (zaak 110-73), bestaat er geen enkele aanleiding de term „verworven rechten" anders te interpreteren dan dat zij bij de vaststelling van pensioenen in aanmerking moeten worden genomen. Indien verzoeker tegen de Franse organen aanspraken doet gelden op grond van reeds ingetreden verzekerde voorvallen, moet nog worden nagegaan of er geen sprake is van verjaring, hetgeen in casu niet is aangetoond.

Ten aanzien van de tweede vraag

Het Bundessozialgericht meent dat het ondanks een ontkennend antwoord op de eerste vraag mogelijk blijft dat de in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in aanmerking moeten worden genomen, aangezien Frankrijk op grond van het in artikel 8 van verordening nr. 3 vervatte beginsel van gelijke behandeling verplicht zou zijn wet nr. 64/1330 van 26 december 1964 ook toe te passen op migrerende werknemers van de andere Lid-Staten. Genoemde wet geeft in Frankrijk woonachtige Franse onderdanen (en bij uitbreiding eventueel ook in Frankrijk wonende vreemdelingen) het recht op volledige „vanwaardeverklaring" van vóór 30 juni 1962 in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken.

Zo men al de stelling van het Bundessozialgericht aanvaardt, dat het bestaan van een recht op uitkering voorwaarde is voor het in aanmerking nemen van verzekeringstijdvakken, dan valt toch te betwijfelen of de Franse verplichtingen jegens migrerende werknemers die in Algerije aanspraken hebben verworven, op grond van het beginsel van gelijkheid van behandeling meer kunnen omvatten dan die welke voor Frankrijk rechtstreeks voortvloeien uit bijlage A van verordening nr. 3.

Indien de aansprakelijkheid voor de vervanging van de in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken, die Frankrijk ten opzichte van zijn onderdanen op zich heeft genomen, verder gaat dan zijn op bijlage A van verordening nr. 3 gebaseerde verplichting de verworven rechten van migrerende werknemers uit andere Lid-Staten te eerbiedigen, dan kan zijn gehoudenheid zich ook jegens migrerende werknemers uit de andere Lid-Staten voor die vervanging garant te stellen, niet uitsluitend op het beginsel van gelijkheid van behandeling berusten.

Neemt men aan dat Frankrijk aansprakelijk is voor de door verzoeker in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken, dan stuit de toepassing van artikel 8 van verordening nr. 3 op een nieuwe moeilijkheid, namelijk dat de Franse wet nr. 64/1330 een maatregel is die betrekking heeft op het verleden en ten doel heeft schadevergoeding te bieden. Uitbreiding van de persoonlijke werkingssfeer van deze wet tot migrerende werknemers kan geen

gevolgen hebben voor hun vrijheid van beweging binnen de Gemeenschap.

Ten slotte moet deze vraag uitdrukkelijk ontkennend worden beantwoord indien het Bundessozialgericht hiermee bedoelt te vragen of artikel 8 van verordening nr. 3 de Bondsrepubliek verplicht haar onderdanen te beschermen tegen het verlies van Algerijnse verzekeringstijdvakken, zoals Frankrijk het voor zijn onderdanen heeft gedaan door middel van wet nr. 64/1330. Het in artikel 8 van verordening nr. 3 vervatte beginsel van gelijkheid van behandeling mag niet aldus worden uitgelegd, dat het de andere Lid-Staten verplicht ook zelf het maximum aan bescherming te garanderen, dat een Lid-Staat aan zijn onderdanen biedt.

Samenvattend zou het antwoord op de vragen van de verwijzende rechter kunnen luiden als volgt:

„Voor zover nodig met het oog op het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkeringen, moeten vóór 1 augustus 1965 in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken ook dan in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van de pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) van verordening nr. 3 van de Raad, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage van na dat tijdstip dateren."

b) Opmerkingen van verweerster in het hoofdgeding

Verweerster merkt op dat het orgaan van een Lid-Staat niet bevoegd is zelf vast te stellen of bepaalde tijdvakken volgens het nationale recht van een andere Lid-Staat in deze Staat vervulde verzekeringstijdvakken zijn. Dit volgt zowel uit 's Hofs rechtspraak, volgens welke de verordeningen de nationale regelingen der Lid-Staten hebben laten voortbestaan, waaruit zelfstandige aanspraken tegenover zelfstandige verzekeringsorganen voortvloeien, als uit de systematiek van verordening nr. 3.

Aangezien tijdvakken waarover in Algerije bijdragen zijn betaald, naar Duits recht noch zijn vervuld, noch als verzekeringstijdvakken zijn omschreven of in aanmerking worden genomen, is een Duits orgaan niet bevoegd om uit te maken of deze bijdragen recht geven op pensioen, dat wil zeggen of zij een rechtsgrond vormen voor een aanspraak op uitkeringen bij het intreden van het verzekerde voorval, noch om uit te maken of deze tijdvakken in aanmerking kunnen worden genomen als verzekeringstijdvakken van een Lid-Staat van de Europese Gemeenschappen. Deze beslissing ligt uitsluitend op de weg van het bevoegde Franse verzekeringsorgaan, aangezien Algerije destijds deel uitmaakte van Frankrijk.

Overwegende dat de Commissie van de Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur N. Koch als gemachtigde, ter terechtzitting van 14 mei 1975 mondelinge opmerkingen heeft gemaakt;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 10 juni 1975 conclusie heeft genomen;

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Bundessozialgericht bij beschikking van 4 december 1974, ingekomen ter griffie van het Hof op 22 januari 1975, krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee vragen heeft gesteld inzake de uitlegging van het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) en van artikel 8 van 's Raads verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers;

2 dat deze vragen zijn gerezen in het kader van een geschil betreffende een verzoek van een Duitse werknemer om bij de berekening van zijn pensioen wegens algehele invaliditeit de door hem in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in aanmerking te nemen;

Ten aanzien van de eerste vraag

3 Overwegende dat in de eerste plaats wordt gevraagd of pensioenaanspraken uit hoofde van bijdragen die vóór 19 januari 1965 in Algerije door een Duitser zijn voldaan aan de Caisse autonome de retraite et de prévoyance des mines d'Algérie, bij de vaststelling van pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) van verordening (EEG) nr. 3 ook dan in aanmerking moeten worden genomen, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage van de thans in de Bondsrepubliek Duitsland wonende verzekerde van na dat tijdstip dateren;

4 Overwegende dat de genoemde hoofdstukken 2 en 3 een regeling bevatten voor de vaststelling van uitkeringen waarop een verzekerde aanspraak kan maken;

5 dat artikel 27 met name bepaalt dat „wanneer een verzekerde achtereenvolgens of afwisselend aan de wettelijke regeling van twee of meer Lid-Staten onderworpen is geweest, met het oog op het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkeringen de tijdvakken van verzekering en de daarmee gelijkgestelde tijdvakken, vervuld krachtens de wettelijke regeling van elk der Lid-Staten, voorzover zij niet samenvallen, (worden) samengeteld";

6 Overwegende dat Algerije weliswaar op 1 juli 1962 zijn onafhankelijkheid heeft verkregen, doch eerst op grond van verordening nr. 109/65, waarbij de vermelding van Algerije in de bijlagen der verordeningen nrs. 3 en 4 met ingang van 19 januari 1965 is geschrapt, werd geacht buiten het toepassingsgebied van verordening nr. 3 te zijn gevallen;

7 dat artikel 16, lid 2, van verordening nr. 109/65 uitdrukkelijk bepaalt dat deze schrapping geschiedde „onverminderd de verworven rechten";

8 dat derhalve het begrip „verworven rechten" aldus moet worden opgevat, dat, voor zover noodzakelijk met het oog op het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkeringen, de vóór 19 januari 1965 in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken bij de vaststelling van pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) van verordening nr. 3 ook dan in aanmerking moeten worden genomen, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage van na dat tijdstip dateren;

Ten aanzien van de tweede vraag

9 Overwegende dat in de tweede plaats wordt gevraagd of de door een nationale wettelijke regeling van een Lid-Staat voorgeschreven toerekening en aanpassing van aanspraken en sociale uitkeringen voor verzekeringstijdvakken, vervuld in een inmiddels zelfstandig geworden gebied van die Staat, op grond van het beginsel van gelijke behandeling, vervat in artikel 8 van verordening (EEG) nr. 3, ook van toepassing zijn op alle onderdanen van een andere Lid-Staat van de Gemeenschap, die in één der andere Lid-Staten woonachtig zijn;

10 Overwegende dat, gezien het antwoord op de eerste vraag, de tweede zonder voorwerp is geraakt;

Ten aanzien van de kosten

11 Overwegende dat de kosten, door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen;

dat de procedure ten aanzien van partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door het Bundessozialgericht bij zijn beschikking van 4 december 1974 gestelde vragen, verklaart voor recht:

Voor zover noodzakelijk met het oog op het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkeringen, moeten de vóór 19 januari 1965 in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken bij de

vaststelling van pensioenen overeenkomstig het tweede en derde hoofdstuk (van Titel III) van verordening nr. 3 ook dan in aanmerking worden genomen, wanneer het intreden van het verzekerde voorval en de pensioenaanvrage van na dat tijdstip dateren.

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Monaco

Pescatore Kutscher Sørensen O'Keeffe

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op zesentwintig juni negentienhonderdvijfenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL G. REISCHL VAN 10 JUNI 1975 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

De prejudiciële zaak waarin ik thans heb te concluderen, betreft de uitlegging van verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, met name de vraag of bepaalde, door een Duitser in Algerije vervulde verzekeringstijdvakken in het kader van bedoelde verordening in aanmerking moeten worden genomen.

Hiertoe moge ik in de eerste plaats herinneren aan het arrest van 10 oktober 1973 (zaak 110-73, *Fiege,* Jurispr. 1973, blz. 1001).

Tot zijn onafhankelijkheid op 1 juli 1962 behoorde Algerije als deel van Frankrijk tot het toepassingsgebied van verordening nr. 3. Dat bleek uit bijlage A van verordening nr. 3, waarin werd aangegeven wat moest worden verstaan onder „grondgebieden en onderdanen waarop de verordening van toepassing is". Onder „Frankrijk" waren hier naast het Franse moederland Algerije en de overzeese departementen vermeld. Bijlage B van verordening nr. 3, waarin ingevolge artikel 3 dezer verordening „voor iedere Lid-Staat nader zijn aangegeven de wettelijke regelingen inzake sociale zekerheid welke op het tijdstip van vaststelling van deze verordening op het grondgebied van die Staat van kracht zijn", vermeldde voorts in de rubriek „Frankrijk" in Algerije geldende wettelijke regelingen betreffende „de bijzondere regelingen van sociale zekerheid, in het bijzonder de regeling be-

1 — Vertaald uit het Duits.